

J. M. Wallace-Hadrill: Early Germanic Kingship in England and on the Continent. The Ford Lectures delivered in the University of Oxford in Hilary Term 1970. Clarendon Press: Oxford University Press, 1971. x + 160 s. £ 3.00.

Oxford-historikeren Wallace-Hadrill har længe arbejdet med Frankerigetets historie og har givet flere overbevisende prøver på sin fortrolighed med europæisk historie i ældre middelalder; mest kendt er nok hans studier i merovingerne. *The Long-Haired Kings*, fra 1962. I disse Ford lectures, hvor hans hovedsigte er at sætte tidens ideer om kongedømmet i forhold til kongernes faktiske handlemåde, behandler han også de engelske konger og drager sammenligninger ikke blot mellem teori og praksis, men også mellem England og kontinentet. Han begynder med at behandle det germanske kongedømme som romerne så det og viser, hvilken indflydelse romerske ideer fik på den praktiske udformning af folkevandringskongedømmerne. Derfra går han til England og behandler kong Æthelbert af Kent (død 616). Hovedvægten ligger her på en placering af hans lovgivning i sammenhæng med den øvrige germanske lovgivning; disse lovsamlinger var i høj grad fællesgods med udspring i vulgærromersk og visigotisk ret og tjente først og fremmest som status-symboler for nys kristnede konger. Det syvende århundredes konger er behandlet mest ud fra helgenlevneder, og et særligt kapitel er viet Beda, hans syn på kongemagten og den indflydelse hans ideer fik. Til slut stilles Karl den Store over for Offa og Karl den Skaldede over Alfred den Store. Det er en serie meget inspirerende forelæsninger, fulde af slående iagttagelser og nye problemformuleringer, men det kan ikke nægtes, at Wallace-Hadrill stiller store fordringer til sine læsers fortrolighed med perioden, dens kilder og litteratur. Her er ikke tale om nogen introduktion, men en diskussion på højt plan.

Niels Lund

David C. Douglas: The Norman Achievement 1050-1100. London, Eyre & Spottiswoode, 1969. - xvi + 271 s, £ 3.00.

Med 'The Norman Achievement' sætter D. C. Douglas, professor emeritus ved University of Bristol, sine tidligere arbejder om normannerne (af hvilke det vægtigste vel er hans 'William the Conqueror', 1964), ind i en større sammenhæng; hans mål er en komparativ fremstilling af normannernes fremfærd i Nordvest- og Sydeuropa samt i Syrien i perioden 1050-1100. Med baggrund i en omfattende viden sammenholder han normannernes institutioner i de områder, de underlagde sig, England, Syditalien og Sicilien; Douglas finder fællestræk i militærteknik, indenfor administrationen, hvis mest karakteristiske træk er, at normannerne overtog og videreførte de forhåndenværende institutioner, endvidere i forholdet til kirken og specielt til pavestolen. Mest interessant er vel hans påvisning af det nære slægtskab mellem de normanniske aristokratier i de erobrede lande, samt afsnittet om historieskriverne, som overalt betonedede normannerne familiefællesskab og den stadige tilknytning til mo-

derlandet, Normandiet, og som tillige røber, hvorledes normannerne forstod at udnytte forestillingerne om hellig krig til legitimation af deres erobringer.

Fremstillingen er dog mere deskriptiv end analyserende, mere docerende end diskuterende, og dens form svarer til dette indhold: klart saglig inddeling i ensartede kapitler, der hver især munder ud i en konklusion. Titelvalget er rammende; ordet 'achievement' i singularis markerer, at der er tale om en fælles, normannisk præstation, men det rummer tillige en undertone af den begejstring over normannernes dynamik og karakterstyrke, som præger hele bogen. Måske er det Douglas' glæde over normannernes succes, der har fristet ham til at standse ved år 1100. I hvert fald undgår vi at opleve deres stedvise tilbagegang, men på den anden side kan denne tidsgrænse også bidrage til at vildlede den læser, som i Douglas' bog søger sin første orientering om emnet. – Bogen er forsynet med en række fine illustrationer, kort, stamtavler, tidstavler, bibliografi og et fyldigt register.

Nanna Damsholt

Veikko Litzen: A War of Roses and Lilies. The Theme of Succession in Sir John Fortescue's Works. Annales Academiæ Scientiarum Fennicæ, Ser. B, Tom. 173, Helsinki, 1971. – 73 s. + genealogisk tavle.

De forfatningsretlige arbejder, som *Chief Justice of the King's Bench* under Henry VI, Sir John Fortescue, efterlod sig, har gennem mange år med rette interesseret forskningen. Den ældre forskning – præget især af William Stubbs – interesserede sig hovedsageligt for Fortescue's udvikling af begrebet *dominium politicum et regale*, der opfattedes som en beskrivelse af et konstitutionelt monarki – en opfattelse, der føjede sig smukt ind i det, der var et hovedanliggende for denne forskning: at beskrive de liberale ideers fremtrængen og sejr. Denne opfattelse er dog nu et tilbagelagt stadium, ikke mindst takket være S. B. Chrimes' store hovedværk fra 1936, *English Constitutional Ideas in the Fifteenth Century*. Den moderne forsknings interesse koncentrerer sig nu i højere grad om at klarlægge relationerne mellem Fortescue's arbejder på den ene side og idéstrømninger og politiske begivenheder i hans egen samtid på den anden for derigennem at opnå en bedre forståelse af hans begrebsverden. Den søger kort sagt at anskue ham som det han var: en aktiv politisk aktør og debattør i det 15. århundredes England.

Som politiker markerede Fortescue sig stærkest gennem sin aktive deltagelse i kampen om tronfølgen i England efter 1460 – en deltagelse, der kostede ham ti år i landflygtighed. Hans talrige polemiske indlæg mod huset York's ret til tronen fra exilet frembyder således en enestående mulighed for at vinde dybere forståelse af politikeren Fortescue. I 1971 har vi fået ikke mindre end to undersøgelser, der udnytter denne mulighed, nemlig Paul E. Gill: *Politics and Propaganda in Fifteenth Century England: The Polemical Writings of Sir John Fortescue. (Speculum. 1971, pp. 333–47)* og Veikko Litzen's indtrængende analyse.

Det er Litzen's hensigt at vise, at "the theory of succession" stod centralt placeret i Fortescue's forfatterskab – faktisk er ingen af hans kendte arbejder